

ASIA Luonnonsuojelulain 70 §:n rauhoitussäännöksistä poikkeaminen Suomessa esiintyvien lepakkolajien osalta

VIREILLETULO 12.6.2025

HAKIJA Luonnontieteellinen keskusmuseo
PL 17
00014 Helsingin yliopisto

YHTEYSHENKILO Jari Valkama
jari.valkama@helsinki.fi

Eeva-Maria Tidenberg
eeva-maria.tidenberg@helsinki.fi

HAKEMUS Luonnontieteellinen keskusmuseo anoo kunnioittavasti, että seuraaville henkilöille myönnettäisiin lupa poiketa luonnonsuojelulain 70 §:n kiellosta sen piiriin kuuluvien lepakoiden kohdalla ja pyydystää, merkitä sekä ottaa näytteitä tutkimustyötä varten Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella. Lisäksi haetaan lupaa pitää hallussa ja säilyttää Luonnontieteellisen keskusmuseon tiloissa tutkimuskäytössä lepakoista kerättäviä kudosnäytteitä.

Lupaa haetaan seuraaville henkilöille:

- FM Mariia Matlova (rengastajanumero 4361)
- Dos. Thomas Lilley (rengastajanumero 2920)
- FT Anna Blomberg (rengastajanumero 9895)

Luvan tarve liittyy Mariia Matlovan väitöskirjatutkimukseen, jonka tarkempi tutkimussuunnitelma on hakemuksen liitteenä. Maastotutkimusta tekee pääasiassa Matlova, jota hänen ohjaajansa Lilley ja Blomberg voivat tarvittaessa avustaa.

Tutkimusta varten käytetään kahta menetelmää:

- lyhytkestoinen merkintä (merkintäkynä ja merkkilaput)
- kudosnäytteen otto

25.7.2025

Lepakoita merkitään talvehtimiskaudella lokakuun ja huhtikuun välisellä ajalla menetelmillä, joissa lepakkoon kosketaan hyvin kevyesti. Yksilöiden merkitseminen voidaan tehdä hyvin nopeasti, häiriten lepakkoa mahdollisimman vähän. Mehiläisten merkintään tarkoitetulla kynällä voidaan värjätä esimerkiksi lepakon korvasta osa ja mehiläiskuningattarien merkintään suunniteltu hyvin pieni numerolappu voidaan kiinnittää lepakon turkkiin. Toimenpiteet ovat nopeita ja niissä kosketaan eläimeen vain kevyesti. Merkintäkynä ja numerolapun liima ovat vesiliukoisia ja haitattomia eläimelle. Arvioitaessa eläimelle kohdistuvaa haittaa voidaan pitää vertailukohtana sitä, että siipien pyyhkäisynäytteiden keräämisen horrosvavilta lepakoilta ei ole todettu vaikuttavan lepakoiden selviytymiseen ainakaan Yhdysvalloissa (Kilpatrick ym. 2020).

Parveilukäytöksen tutkimiseksi otetaan lähellä talvehtimispaikkoja lennosta pyydystettävistä lepakoista kudospnäyte siivestä. Menetelmä on vakiintunut ja siiven tiedetään parantuvan hyvin. Näyte voidaan ottaa nopeasti ja kivuttomasti.

Tutkimusta tehdään Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen toimialueella, lähinnä Virolahdella ja Miehikkälässä Salpalinjan kohteissa. Salpalinjan rakenteista tunnetaan useita lepakoiden talvehtimispaikkoja, joita on seurattu vuosien ajan.

Tavoitteena on tutkia, merkitä ja/tai ottaa näytteitä kolmen vuoden tutkimuskauden aikana seuraavasti:

- isoviiksisipi (*Myotis brandtii*) 135 yksilöä
- pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*) 45 yksilöä
- vesisiipi (*Myotis daubentonii*) 30 yksilöä
- korvayökkö (*Plecotus auritus*) 30 yksilöä

Lajit ovat yleisiä ja laajalle levinneitä. Ne eivät ole uhanalaisia, eikä niiden suotuisan suojelun tason voi olettaa vaarantuvan tutkimuksesta.

Tutkimustulosten avulla voidaan edistää lepakoiden suojelua tuottamalla tietoa niiden talvehtimisekologiasta sekä parveilukäyttäytymisestä Suomen oloissa. Siten talviaikaisen merkitsemisen tuomat hyödyt ovat suurempia kuin sen mahdollisesti aiheuttamat lievät haitat.

Toiminnassa noudatetaan lepakoiden pyydystystä ja merkintää koskevia ohjeita, jotka Ympäristöministeriö pyysi museota laatimaan EUROBAT-sopimuksen Resoluution 4.9 mukaisesti. Ohjeistusta päivitettiin 3/2022 ja toimitettiin kaikkiin ELY-keskuksiin.

25.7.2025

Museon käsityksen mukaan tutkimus ja näytteidenkeruu ei tutkimussuunnitelman mukaisesti toteutettuna vaaranna lepakoiden suotuisaa suojelun tasoa, eikä käytössä ole muuta tyydyttävää ratkaisua vastaavan tiedon saamiseksi.

Lupaa anotaan ajalle 7.7.2025–31.12.2028.

Tutkimus halutaan aloittaa heti päätöksen tultua mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT

Oikeudelliset lähtökohdat

Suomessa esiintyvät lepakot ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n perusteella koko maassa rauhoitettuja eläinlajeja ja luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla annetun luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) 9 §:n perusteella Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitetun eläinlajin yksilöiden tahallinen pyydystäminen ja häiritseminen on kiellettyä.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 70 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien osalta poikkeamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeus on tarpeen:

- 1) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi;
- 2) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta;
- 3) kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erityäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;
- 4) näiden eliölajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta

25.7.2025

tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Ratkaisu

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) myöntää Luonnontieteellinen keskusmuseolle luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla luvan poiketa luonnonsuojelulain 70 §:n rauhoitus säännöksistä Suomessa tavattavien lepakkolajien osalta hakemuksen mukaisesti.

Lupa myönnetään seuraavin ehdoin:

- 1 Luvan nojalla saa pyydystää sekä häiritä Suomessa tavattavien lepakkolajien yksilöitä hakemuksen mukaisen tutkimuksen toteuttamiseksi.
- 2 Lepakkoyksilöitä on käsiteltävä siten, ettei niiden hengissä säilyminen vaarannu. Pyydystetyt lepakot tulee vapauttaa takaisin pyydystyspaikalleen välittömästi käsittelyn jälkeen.
- 3 Lepakoiden käsittelyssä on noudatettava eläinten hyvinvoinnista annettua lakia (693/2023) ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä.
- 4 Lupaa saavat käyttää Mariia Matlova, Thomas Lilley ja Anna Blomberg. Mahdolliset muut hakemuksen mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvien henkilöiden nimet on toimitettava Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen kirjaamoon ennen toimenpiteisiin ryhtymistä (viitteeksi dnro KASELY/889/2025).
- 5 Lupaa käytettäessä on noudatettava luonnontieteellisen keskusmuseon ohjetta lepakoiden pyydystämiseen, rengastukseen ja muuhun merkintään.
- 6 Luvan mukaista toimintaa harjoitettaessa lupapäätös tai sen jäljennös on pidettävä mukana (esimerkiksi mobiililaitteessa) ja näytettävä pyydettäessä.
- 7 Hakija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.
- 8 Luonnonsuojelualueilla toimittaessa tulee tarpeen mukaan hakea erillinen lupa rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen.
- 9 Hakijan tulee toimittaa vuosittain seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle selvitys luvan käytöstä (viitteeksi dnro KASELY/889/2025). Selvityksestä tulee ilmetä tutkimuksessa käsiteltyjen ja merkittyjen lepakoiden yksilömäärät ja sijainti lajeittain.
- 10 Kaakkois-Suomen ELY-keskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli hakija ei noudata luvan ehtoja tai harjoittaa toimintaa, jota tämä lupa ei kata.

25.7.2025

Luvan voimassaolo Lupa on voimassa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen toimialueella 31.12.2028 saakka.

Päätöksen perustelut Suomessa tavattavat lepakkolajit on arvioitu viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (2019) valtaosin elinvoimaisiksi (LC) lajeiksi. Poikkeuksena tähän ovat vaarantunut (VU) pikkulepakko ja erittäin uhanalainen (EN) ripsisiippa. Korvayökön, pohjanlepakon ja vesisiipan suojelutaso on arvioitu suotuisaksi ja kehityssuunta vakaaksi; muiden lajien kohdalla suojelutasa ei ole arvioitu.

Hakemuksen mukaisesti toiminta on tarkoitus kohdistaa vain yleisiin lajeihin. Hakemuksen mukainen toiminta ei lupaehtojen mukaisesti toteutettuna haittaa lajien suotuisan suojelutason säilyttämistä tai saavuttamista paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

Poikkeuslupa myönnetään tutkimukseen, jonka tavoitteena on tuottaa tietoa lepakoiden talvehtimisekologiasta sekä parveilukäyttäytymisestä Suomessa. Tutkimuksessa saatavat tiedot edistävät lepakkolajien suojelua Suomessa, mikä osaltaan edesauttaa lepakkolajien suotuisan suojelutason ylläpitämistä tai sen saavuttamista.

Tutkimusta varten kerättävää tietoa ei ole mahdollista saada muilla keinoin kuin pyydystämällä ja merkitsemällä lepakkoja sekä ottamalla näytteitä niistä. Vastaavien tietojen saamiseksi ei ole olemassa muuta tyydyttävää ratkaisua.

Muuta huomioon otettavaa

Tämä lupa ei kata hakemuksessa mainittujen kudoksenäytteiden hallussa pitämistä ja säilyttämistä, mikä on kiellettyä luonnonsuojelulain 86 §:n nojalla. Luonnonsuojelulain 89 §:n mukaan mainittuun kieltoon voidaan myöntää poikkeus eliölajien tutkimus- ja suojelutarkoitukseen tai koulutustarkoitukseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1373/2018) 5 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaan lupaviranomainen asiassa on Varsinais-Suomen ELY-keskus, jolle Kaakkois-Suomen ELY-keskus siirsi hakemuksen hallintolain (434/2003) 21 §:n mukaisesti 19.6.2025.

Päätöksen voimaantulo

Tämä päätös on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 122 §:n mukaisesti pantava välittömästi täytäntöön

25.7.2025

mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Tutkimustulokset ovat merkittäviä yleisen edun kannalta ja tutkimusta on voitava tehdä tehokkaasti koko luvan kattaman ajan. Päätöksen täytäntöönpanoa ei näin ollen voi yleisen edun ja tutkimuksen luonteen vuoksi lykätä.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 69 §, 70 §, 83 §, 86 §, 89 §
Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 9 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta (1373/2018) 5 §
Hallintolaki (434/2003) 21 §
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025 (794/2024)

LISÄTIETOJA

Tietoja tästä päätöksestä antaa tarvittaessa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä, puh. 029 5029 121, sähköposti pyry.makela@ely-keskus.fi

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä ja ratkaissut alueidenkäyttöpäällikkö Pertti Perttola.

LIITE

Valitusosoitus

SUORITEMAKSU

Luonnonsuojelua edistävään tutkimustarkoitukseen myönnettävät poikkeukset ovat maksuttomia.

25.7.2025

JAKELU	Päätös	Hakijalle sähköisesti ilman saantitodistusta
	Tiedoksi	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto Kaakkois-Suomen poliisilaitos Haminan kaupunki Imatran kaupunki Kotkan kaupunki Kouvolan kaupunki Lappeenrannan kaupunki Lemin kunta Luumäen kunta Miehikkälän kunta Parikkalan kunta Pyhtään kunta Rautjärven kunta Ruokolahden kunta Savitaipaleen kunta Taipalsaaren kunta Virolahden kunta Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Karjalan piiri ry

Tämä päätös annetaan tiedoksi myös hallintolain (434/2003) 62 §:n mukaisella yleistiedoksiannolla. Päätös ja yleistiedoksiantoa koskeva ilmoitus julkaistaan Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen verkkosivuilla: <https://www.elykeskus.fi/kuulutukset/kaakkois-suomi>

Tämä asiakirja KASELY/889/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KASELY/889/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Perttola Pertti 25.07.2025 14:46

Esittelijä Mäkelä Pyry 25.07.2025 14:45